

Contents

Map of studied political architecture	8	A Spirit at Work	114
Introduction	10	Architecture and Czech Politics 1918–1945	
Important Events of Modern Czech Political History	12	17 The Authority of Prague Castle	116
		Jože Plečnik, Architectural modifications to Prague Castle, 1920–1935	
The Strength and Future of the Nation Is National Identity	14	18 The Space of Democracy on Letná Plain in Prague	122
Architecture and Czech Politics in the 19th Century		Bohumil Hübschmann, Competition entry for regulation of Letná and the Prague Castle vicinity, 1920	
1 Loyalty to the Emperor	16	Josef Štěpánek, Competition entry for a construction plan for Letná Plain, 1928	
Ignác Ullmann, Triumphal arch for welcoming Emperor Franz Josef I, 1854		19 Priorities for the Operation of the State: Housing for Civil Servants	128
2 A Witness to the Lasting Presence of the Aristocracy	22	Jaroslav Vondrák – Jan Šenkýř, The Ořechovka Settlement, Prague, 1920–1921	
Franz Beer – Damasus Deworezky, Reconstruction of the Hluboká Chateau, 1846–1871		20 Czechoslovak Representations at International Expositions	134
3 The Old Town Hall as Symbol and Landmark	28	Josef Gočár, Czechoslovak State Pavilion at the International Exhibition of Decorative Arts in Paris, 1925	
Peter Nobile – Paul Sprenger, Addition to the Old Town Hall in Prague, 1839–1854		Jaromír Krejcar, Czechoslovak State Pavilion at the International Exhibition of Art and Technology in Paris, 1937	
4 New Landmarks in the Prague Suburbs	34	21 State Representation in the Designing of Czechoslovak Embassies	140
Carl Roesner, Church of SS Cyril and Methodius in Karlín, 1854–1863		Buildings for Czechoslovak diplomatic representation:	
5 The Patriotism of the Catholic Church	40	Otakar Novotný, Budapest, 1924–1925;	
Josef Mocker – Kamil Hilbert, Completion of St. Vitus's Cathedral in Prague, 1873–1929		Alois Mezera, Belgrade, 1925–1928, Ankara, 1936–1938;	
6 Wiehl's Czech Neo-Renaissance	46	Ladislav Machoň, Warsaw, 1923–1929	
Antonín Wiehl, The Old Town Waterworks in Prague, 1882–1884		22 Municipal Sovereignty	146
7 Representation of Municipal Identity	52	František Kolář – Jan Rubý – Vladimír Fischer – Karel Kotas, New City Hall in Ostrava, 1923–1930	
Jan Vejrych, Reconstruction and enlargement of the town hall in Kolín, 1887–1889 and 1898–1899		23 The Decennial Celebration and the Exhibition of Contemporary Culture	152
8 A Space for the Enactment of Regional Politics	58	Josef Kalous, Brno Exhibition Grounds, 1923–1928	
Karl Behr – Karl Brust, Interior of the Bohemian Diet in Prague, 1861		24 The Position of National Education	158
9 "The Castles and Chateaux of the Burghers"	64	Josef Gočár, School for the Czech minority (the "Minority School"), Ústí nad Labem, 1926–1930	
Jiří Fichtner, New Town Hall in Mladá Boleslav, 1865–1868		25 Subcarpathian Ruthenia	164
10 From the Nation to Itself	70	Adolf Liebscher, Office and residential district of Malé Galago in Uzhhorod, 1923–1930	
Josef Zitek – Josef Schulz, The National Theatre in Prague, 1868–1881 and 1881–1883		František Krupka, Regional Government Office, 1932	
11 For the Eternal Memory – Of the Place or the People?	78	Josef Gočár, Postal and Telegraph Directorate 1928–1930	
Josef Schulz, The National Museum, 1885–1891		26 Transformations of the Sokol Grounds	170
12 For the Support of the Muses in the Land of the Czechs	84	Alois Dryák – Ludvík Čížek, Sokol meeting grounds on Letná Plain, 1920	
Josef Zitek – Josef Schulz, Rudolfinium, 1876–1885		Alois Dryák – Ferdinand Balcárek – Karel Kopp, Strahov Stadium, 1926–1938	
13 The German Metropole of the North	90	27 The Tatra Mountains as a Health Centre	176
Franz von Neumann, Town Hall in Liberec, 1888–1893		František A. Libra – Jiří Kan, Masaryk Sanatorium for Tuberculosis Treatment, Vyšné Hágy, 1932–1941	
14 A Gymnasium for Exercising Civil Society	96	28 The Interwar Transformation of Pressburg – Bratislava	182
August Prokop, Gymnasium for the Brno Turnverein, 1867–1868, 1878		Alois Dryák – Juraj Tvarožek – Karel Chlumecký, Entry in the international competition for the Bratislava regulatory plan, 1929	
15 A Dignified Representation of the Margraviate	102	29 Social Housing	188
Robert Raschka – Anton Heft, The Moravian Regional Diet in Brno, 1875–1878		Friedrich Weinwurm – Ignác Vécsei, the housing complexes Unitas, 1930 and Nová doba, 1932–1941	
16 Modern Architecture in the Nation's Service	108	30 National Defence	194
Jan Kotěra, The National House in Prostějov, 1906–1907		Military fortifications of the Directorate of Fortification Works on the national borders, 1938	
		31 (Dis)Continuities in Planning the Metropolis	200
		Emanuel Hruška, Spatial Plan for Prague and the Central Bohemia Region, 1941	

The Future Is Hidden in the Present Architecture and Czech Politics 1945–1989	206
32 Designing New Socialist Towns Studio of national artist Jiří Kroha, Urban plan of Nová Dubnica (Slovakia), 1951–1952	208
33 Housing of the Future. Collective Houses Václav Hlinský – Evžen Linhart, Collective house in Litvínov, 1946–1958 Jiří Voženílek, Collective house in Zlín, 1947–1951 Tomáš Černoušek, Hotel-type residence in Olomouc, 1959–1962	214
34 Participation on a Ritual. The First and Second National “Spartakiades” Jiří Kroha, Design for the Strahov Stadium in Prague: the first national Spartakiada, 1955 František Cubr – Josef Hrubý – Viktor Formáček – Jaroslav Kándl, Design for the Strahov Stadium in Prague: the second national Spartakiada, 1960	220
35 State Representation at Postwar World Expositions František Cubr – Josef Hrubý – Zdeněk Pokorný, The Czechoslovak pavilion at EXPO '58 in Brussels (Belgium), 1958 Miroslav Řepa – Vladimír Pýcha, The Czechoslovak pavilion at EXPO '67 in Montreal (Canada), 1967 Vladimír Palla – Viktor Rudiš – Aleš Jenček, The Czechoslovak pavilion at EXPO '70 in Osaka (Japan), 1970	226
36 State Representation Abroad Karel Filsak – Karel Bubeníček – Jan Šrámek – Jiří Louda, Embassy in Beijing (China), 1958–1962	232
37 Resolving the Housing Problem in Czechoslovakia by 1970 Jan Benda, Hotel-type residence, České Budějovice, 1959–1961 František Zounek – Miroslav Pospíšil, Experimental house, Brno, 1958–1961	238
38 The People's Voice. First Nationwide Discussion on Housing Jiří Novotný, Josef Polák, Vojtěch Šalda – et al., Experimental housing estate Invalidovna in Prague, 1959–1967	244
39 Socialist Values – The Arts and the Living Environment on Housing Estates Jiří Lasovský – et al., Conceptual Masterplan for the Artistic Design of Jižní Město in Prague, 1976	250
40 The Scientific-Technical Revolution in Urbanism of the 1960s Gorazd Čelechovský, Etearea, experimental satellite city, 1967	256
41 Individuality and DIY Catalogues for Single-Family Houses and Construction Guides from the “State Publishing House of Technical Literature” Series	262
42 A “Western” Construction System for Prominent Office Buildings Zdenka Nováková – Dagmar Šestáková, Headquarters of The Foreign Trade Corporation Chemapol-Investa in Prague, 1964–1970	268
43 “Kabřinec” – Universal Ceramic Stoneware Tiles and the Aesthetics of the 1970s Milan Rejchl, Motel Garni (later Golf) in Prague-Motol, 1978 Milan Rejchl, Villa of tennis champion Jan Kodeš in Prague-Dejvice, 1979	274
44 Atmofix – A Creative Solution for the Closed Market Věra Machoninová – Vladimír Machonin, Villa in Prague district Hřebenky, 1968–1978 Věra Machoninová, Dům bytové kultury (Centre of Home Design) in Prague, 1968–1981	280
45 Prefabrication and Industrialisation ad Absurdum Zdeněk Hölzel – Jan Kerel, Goboňko, 1974 Zdeněk Hölzel – Jan Kerel, The board-book JOTRS, 1983	286
46 Postmodern Ironic Visions versus Rigid Construction Reality Exhibitions Urbanita '86 and Urbanita '88	292
47 Saint Agnes of Bohemia in Place of Stalin Michal Brix, The project of the Church of St. Agnes on Letná in Prague, 1988 Jaroslav Kosek, The project of the Church of St. Agnes on Letná in Prague, 1989	298

The rule over your affairs once lost will return to you Architecture and Czech Politics after 1989	304
48 Prague Castle as a Presidential Statement: An Accessible vs. an Enclosed Complex AP atelier, Passageway through the earthwork of the Powder Bridge, 1996–2002	306
49 Decentralisation Applied to Judicial Power MOAD architekti, Interior of the Constitutional Court, 2018	312
50 The Unfulfilled Desire for a New Parliament Karel Prager, Building of the Federal Assembly, 1965–1973, alterations and changes of function after 1989	318
51 The Old-New Premises of Regional Governance Ivan Bergmann – Ladislav Pastrnek – Petr Všetěčka, Adaptation of Building no. 21 for the Regional Government of the Zlín Region, 2001–2004	324
52 A Civil Town Hall AP atelier (Josef Pleskot – Radek Lampa – Vladimír Krajíc – Jana Vodičková), Reconstruction of the town hall in Benešov, 1993–1995	330
53 How to Turn a Housing Estate into a City? Sdružení Město (Jan Sedlák – Ivan Plicka – Martin Sedlák, assistance by Bohuslav Blažek and Ivan Dejmal), Study for the Jižní Město housing estate, 1993, 1995	336
54 Squatting and Alternative Community Life Ladronka farmstead, Prague, 1993–2000	342
55 The Cultivation of Public Space Hana Špalková – Radmila Fingerová, Revitalisation of Kostnické náměstí in Prague, 2013–2019	348
56 Not Like Them? Sporadical (Petr Janda – Aleš Kubalík – Jakub Našinec – Josef Kocián), Monument to the Victims of Communism, Liberec, 2006	354
57 Tools of Segregation The wall in Matiční ulice, Ústí nad Labem, 1999	360
58 A Second Renaissance HŠH architekti (with AP atelier, ateliér Štěpán, Burian – Křivinka architekti), Revitalisation of the Castle Hill in Litomyšl, 2007–2016	366
59 Ostrava as a Candidate for European Capital of Culture 2015 Maxwan architects + urbanists, “Cultural Meadow”: the winning project in the urbanistic competition for the planned revitalisation of the “Černá louka” area in Ostrava, 2010	372
60 The (Un)Fulfilled Potentials of Industrial Heritage in Pilsen D3A, Helika, 4 × 4 Světovar Cultural Factory, 2010–2022 Kreativní zóna DEPO2015, since 2015	378
61 State Representation through Architecture: Towards Generosity and Back Again Chalupa architekti (Marek Chalupa – Štěpán Chalupa – Tomáš Havlíček – Michal Rosický – Tomáš Horalík – Jakub Chuchlík), Building of the Embassy of the Czech Republic in Washington, 2010	384
62 (International) Architectural Competitions Future Systems, winning project from the international competition for the design of the new building of the Czech National Library in Prague, 2006–2007	390
List of literature	397

Obsah

Mapa zkoumané politické architektury 8

Úvod 11

Významné události novodobých českých politických dějin 13

Síla i budoucnost jest národu národnost 15

Architektura a česká politika v 19. století

1 Loajalita k císaři 17
Ignác Ullmann, Slavobrána k uvítání Františka Josefa I., 1854

2 Svědectví trvalé přítomnosti šlechty 23
Franz Beer – Damasus Deworezky, Přestavba zámku Hluboká, 1846–1871

3 Staroměstská radnice jako symbol i památka 29
Peter Nobile – Paul Sprenger, Dostavba Staroměstské radnice v Praze, 1839–1854

4 Nové dominanty pražských předměstí 35
Carl Roesner, Kostel svatých Cyrila a Metoděje v Karlíně, 1854–1863

5 Vlastenectví katolické církve 41
Josef Mocker – Kamil Hilbert, Dostavba katedrály sv. Víta v Praze, 1873–1929

6 Wiehlova česká neorenesance 47
Antonín Wiehl, Staroměstská vodárna v Praze, 1882–1884

7 Reprezentace městské identity 53
Jan Vejrych, Přestavba a přístavba radnice v Kolíně, 1887–1889 a 1898–1899

8 Prostor pro výkon zemské politiky 59
Karl Behr – Karl Brust, Interiér České zemské sněmovny v Praze, 1861

9 „Hrady a zámky měšťanstva“ 65
Jiří Fichtner, Nová radnice v Mladé Boleslavi, 1865–1868

10 Národ sobě 71
Josef Zitek – Josef Schulz, Národní divadlo v Praze, 1868–1881 a 1881–1883

11 Na věčnou paměť země, či národa? 79
Josef Schulz, Národní muzeum, 1885–1891

12 Pro podporu múz v zemi české 85
Josef Zitek – Josef Schulz, Rudolfinum, 1876–1885

13 Německá metropole severu 91
Franz von Neumann, Radnice v Liberci, 1888–1893

14 Tělocvična k utužení občanské společnosti 97
August Prokop, Tělocvična brněnského Turnvereinu, 1867–1868, 1878

15 Důstojná reprezentace markrabství 103
Robert Raschka – Anton Heft, Moravská zemská sněmovna v Brně, 1875–1878

16 Moderní architektura ve službách národa 109
Jan Kotěra, Národní dům v Prostějově, 1906–1907

Duch, který pracuje 115
Architektura a česká politika 1918–1945

17 Autorita Pražského hradu 117
Jože Plečnik, Architektonické úpravy Pražského hradu, 1920–1935

18 Prostor demokracie na Letenské pláni v Praze 123
Bohumil Hübschmann, Soutěžní návrh na regulaci Letné a okolí Hradu, 1920
Josef Štěpánek, Soutěžní návrh na zastavovací plán Letenské pláň, 1928

19 Priority pro chod státu: bydlení státních zaměstnanců 129
Jaroslav Vondrák – Jan Šenkýř, Kolonie Ořechovka, Praha, 1920–1921

20 Československé reprezentace na mezinárodních výstavách 135
Josef Gočár, Československý státní pavilon na Mezinárodní výstavě
dekorativních umění v Paříži, 1925
Jaromír Krejcar, Československý státní pavilon na Mezinárodní výstavě umění
a techniky v Paříži, 1937

21 Reprezentace státu v koncepcích vyslanectví 141
Budovy zastupitelských úřadů:
Otakar Novotný, Budapešť, 1924–1925
Alois Mezera, Bělehrad, 1925–1928, Ankara, 1936–1938
Ladislav Machoň, Varšava, 1923–1929

22 Komunální suverenita 147
František Kolář – Jan Rubý – Vladimír Fischer – Karel Kotas,
Nová radnice v Ostravě, 1923–1930

23 Oslava decennia – Výstava soudobé kultury 153
Josef Kalous, Brněnské výstaviště, 1923–1928

24 Pozice státního školství 159
Josef Gočár, Menšinová škola v Ústí nad Labem, 1926–1930

25 Podkarpatská Rus 165
Adolf Liebscher, Správní a obytná čtvrť Malé Galago v Užhorodě, 1923–1930
František Krupka, Zemský úřad, 1932
Josef Gočár, Budova ředitelství pošt a telegrafů, 1928–1930

26 Proměny sokolského sletišť 171
Alois Dryák – Ludvík Čížek, Sokolský slet na Letenské pláni, 1920
Alois Dryák – Ferdinand Balcárek – Karel Kopp, Strahovský stadion, 1926–1938

27 Tatry jako centrum zdraví 177
František A. Libra – Jiří Kan, Masarykovo sanatorium pro léčbu tuberkulózy
ve Vyšných Hágách, 1932–1941

28 Meziválečná transformace Pressburg – Bratislava 183
Alois Dryák – Juraj Tvarožek – Karel Chlumecký, Návrh z mezinárodní soutěže na
regulační plán Bratislavy, 1929

29 Sociální bydlení 189
Friedrich Weinwurm – Ignác Vécsei, Obytné komplexy Unitas, 1930, a Nová doba,
Bratislava, 1932–1941

30 Obrana státu 195
Vojenské pevnosti Ředitelství opeňovacích prací na státních hranicích, 1938

31 (Dis)kontinuita v plánování metropole 201
Emanuel Hruška, Prostorový plán Prahy a středočeské oblasti, 1941

Budoucnost je skryta v přítomnosti Architektura a česká politika 1945–1989	207
32 Tvorba nových socialistických měst Ateliér národního umělce Jiřího Krohy, Plán města Nová Dubnica (Slovensko), 1951–1952	209
33 Bydlení budoucnosti. Kolektivní domy Václav Hlinský a Evžen Linhart, Kolektivní dům v Litvínově, 1946–1958 Jiří Voženílek, Kolektivní dům ve Zlíně, 1947–1951 Tomáš Černoušek, Dům hotelového typu v Olomouci, 1959–1962	215
34 Participace na rituálu. První a druhá celostátní spartakiáda Jiří Kroha, Úpravy strahovského stadionu v Praze pro I. celostátní spartakiádu, 1955 František Cubr – Josef Hrubý – Viktor Formáček – Jaroslav Kándl, Úpravy strahovského stadionu v Praze pro II. celostátní spartakiádu, 1960	221
35 Reprezentace státu na světových výstavách František Cubr – Josef Hrubý – Zdeněk Pokorný, Československý pavilon na EXPO '58 v Bruselu, 1958 Miroslav Řepa – Vladimír Pýcha, Československý pavilon na EXPO '67 v Montrealu, 1967 Vladimír Palla – Viktor Rudiš – Aleš Jenček, Československý pavilon na EXPO '70 v Ósace, 1970	227
36 Reprezentace státu v zahraničí Karel Filsak – Karel Bubeníček – Jan Šrámek – Jiří Louda, Československá ambasáda v Pekingu, 1958–1962	233
37 Řešení bytového problému v ČSR do roku 1970 Jan Benda, Dům hotelového typu, České Budějovice, 1959–1961 František Zounek – Miroslav Pospíšil, Experimentální bytový dům, Brno, 1958–1961	239
38 Hlas lidu. První celostátní diskuse o bydlení Jiří Novotný – Josef Polák – Vojtěch Šalda – et al., Experimentální okrsek Invalidovna, Praha, 1959–1967	245
39 Socialistické hodnoty – umění a životní prostředí sídlišť Jiří Lasovský – et al., Generel výtvarného řešení Jižního Města v Praze, 1976	251
40 Vědeckotechnická revoluce v urbanismu šedesátých let Gorazd Čelechovský, Etearea, experimentální satelitní město, 1967	257
41 Individualita a DIY Katalogy rodinných domů a stavební příručky nakladatelství Státní technické literatury	263
42 „Západní“ konstrukční systém pro prominentní kancelářské budovy Zdenka Nováková – Dagmar Šestáková, Sídlo podniku zahraničního obchodu Chemapol-Investa v Praze, 1964–1970	269
43 Kabřinec – univerzální keramický obklad a estetika sedmdesátých let Milan Rejchl, Motel Garni (Golf) v Praze, 1978 Milan Rejchl, Vila tenisty Jana Kodeše v Praze, 1979	275
44 Atmofix – kreativní řešení pro uzavřený trh Věra a Vladimír Machoninovi, Vila na pražských Hřebenkách, 1968–1978 Věra Machoninová, Dům bytové kultury v Praze, 1968–1981	281
45 Prefabrikace a industrializace ad absurdum Zdeněk Hölzel – Jan Kerel, Gobyňko, 1974 Zdeněk Hölzel – Jan Kerel, Leporelo JOTRS, 1983	287
46 Postmoderní ironické vize versus strnulá stavební realita Přehledky Urbanita '86 a Urbanita '88	293
47 Svatá Anežka Česká místo Stalina Michal Brix, Návrh kostela sv. Anežky na Letné, 1988 Jaroslav Kosek, Návrh kostela sv. Anežky na Letné, 1989	299

Ztracená vláda věcí tvých se k tobě navrátí Architektura a česká politika po roce 1989	305
48 Pražský hrad jako prezidentský statement: Zpřístupňování versus uzavírání areálu AP atelier, Průchod valem Prašného mostu, 1996–2002	307
49 Decentralizace na příkladu soudní moci MOAD architekti, Interiér Ústavního soudu, 2018	313
50 Nenaplněná touha po novém parlamentu Karel Prager, Budova Federálního shromáždění, 1965–1973, úpravy a změna funkce po roce 1989	319
51 Staronová sídla krajské samosprávy Ivan Bergmann – Ladislav Pastrnek – Petr Všetečka, Adaptace budovy č. 21 pro Krajský úřad Zlínského kraje, 2001–2004	325
52 Civilní radnice AP atelier (Josef Pleskot – Radek Lampa – Vladimír Krajíc – Jana Vodičková), Přestavba radnice v Benešově, 1993–1995	331
53 Jak udělat ze sídliště město? Sdružení Město (Jan Sedlák – Ivan Plicka – Martin Sedlák, spolupráce Bohuslav Blažek a Ivan Dejmal), Studie pro Jižní Město, 1993, 1995	337
54 Squatting a alternativní komunitní život Usedlost Ladronka, Praha, 1993–2000	343
55 Kultivace veřejného prostranství Hana Špalková – Radmila Fingerová, Obnova Kostnického náměstí v Praze, 2013–2019	349
56 Nejsme jako oni? Sporadical (Petr Janda – Aleš Kubalík – Jakub Našinec – Josef Kocián), Památník obětem komunismu v Liberci, 2006	355
57 Nástroje segregace Zeď v Matiční ulici, Ústí nad Labem, 1999	361
58 Druhá renesance HŠH architekti (s AP atelierem, ateliérem Štěpán a Burian–Křivinka architekti), Revitalizace zámeckého návrší v Litomyšli, 2007–2016	367
59 Ostrava jako kandidát na Evropské hlavní město kultury 2015 Maxwan architects + urbanists, „Cultural Meadow“: vítězný projekt z urbanistické soutěže o návrh revitalizace území Černá louka v Ostravě, 2010	373
60 (Ne)naplněné potenciály industriálního dědictví v Plzni D3A, Helika, 4 × 4 Světovar Cultural Factory, 2010–2022 Kreativní zóna DEPO2015, od 2015	379
61 Reprezentace architekturou v zahraničí: cesta k velkorysosti a zase zpět Chalupa architekti (Marek Chalupa – Štěpán Chalupa – Tomáš Havlíček – Michal Rosický – Tomáš Horalík – Jakub Chuchlík), Budova zastupitelského úřadu ČR ve Washingtonu, 2010	385
62 (Mezinárodní) architektonické soutěže Future Systems, Vítězný projekt z mezinárodní soutěže na návrh nové budovy Národní knihovny ČR v Praze, 2006–2007	391
Seznam literatury	397